

české, nebudou míti za následek změnu ve vyplácení vkladů vázaných heslem ze spořitelních knížek, patřících do pozůstalosti, pokud půjde o komunální spořitelny, pro které platí vzorcové stanovy, vydané dle § 34 zák. č. 302/1920.

Zmíněné stanovisko krajského soudu civilního v Praze by tedy přičítalo v úvahu jen ohledně vkladních knížek ostatních ústavů, a jen ohledně nich je souhlasiti, že by ústavy měly zaujmouti stanovisko, jak předejiti případným sporům o výplaty vkladů a náhradu škody.

Ad V. posl. odst. vývodů Hannových upozorňuje Homolka, že Králův spis »Ústrojí a působnost spořitelny« stal se obsoletním pro komunální spořitelny pro vydání zmíněných vzorcových stanov a přijetí jejich předpisů § 38 posl. odst.

Z toho, že spořitelny jsou povinny vyplatiti vklad jen tomu, kdo prokáže, že mu byl přikázán pozůstalostním soudem, a že nejsou povinny ohlížeti se na vinkulaci, odpadají další obavy.

c) Homolka upozorňuje, že rozhodnutí Hannou dovolávaná dopadají plně na ony případy, v nichž by byl vydán pozůstalostním soudem příkaz k výplatě vkladů bez současného vydání odevzdační listiny nebo příkazní listiny prokazující nabytí toho, kdo spořitelní knížku předkládá.

d) Posléze upozorňuje Homolka na to, že pokud půjde o takové vinkulované vkladní knížky komunálních spořitelen, které nepatří do pozůstalosti, bude platiti řečené rozhodnutí Vážný 16.136 v plném rozsahu a spořitelny budou nuceny dožadovati se na předkladateli takové vkladní knížky provedení důkazu, že vklad a vkladní knížka náleží skutečně jemu, nebude-li moci udati heslo.

Dolarová doložka.

Nejvyšší soud publikoval ve své úřední sbírce v poslední době rozhodnutí, jež naznačují, že výklad nejv. soudu o dolarové doložce se již ustálil. Jsou to rozhodnutí, týkající se pachtovní a nájemní smlouvy:

S b. č. 16.416 (z e dne 17. října 1937). »Bylo-li zřejmým účelem doložky ustáliti jí hodnotu smluvního plnění (pachtovního) proti změnám, jež by v budoucnosti mohly nastati v hodnotě tuzemské měnové jednotky (proti jejímu znehodnocení a poklesu nebo jejímu zvýšení), nikoliv učiniti hodnotu plnění závislou na jakýchkoliv změnách poměru tuzemské měnové jednotky k dolaru, nemají pro plnění (výši) pachtovního významu takové změny v poměru obou měn, k nimž došlo z důvodů, jež nemají svůj základ v hodnotě tuzemské měnové jednotky, nýbrž v hodnotě dolaru.«

S b. č. 16.692 (z e dne 4. února 1938): »Výklad dolarové doložky v nájemní smlouvě. Při vyšetření pravé vůle smluvců jest přihlédnouti k zjevnému účelu smlouvy a jednotlivých jejích ustanovení, k pohnutkám, které smluvce vedly a k okolnostem i předpokladům, z nichž vycházeli. Lze-li podle okolností s bezpečností souditi, že smluvci, chtějíce ustálení poměru vzájemného plnění pro budoucnost, zvolili dolar za měřítko plnění pro jeho stálost a že by nebyli umluvili dolarovou doložku, kdyby byli počítali s možností devalvace dolaru ve značné míře, nemá změna v relaci tuzemské měny k dolaru důsledkem devalvace dolaru vliv na výši ujednaného nájemného.«

Stejného řešení doznała otázka dolarové doložky v nepublikované m rozhodnutí nejv. soudu ze dne 21. ledna 1938, č. j. Rv I 1595/36, týkajícím se r e n t y; žalobce domáhal se zaplacení difference mezi smlouvenou výší důchodu a částkou, kterou mu žalovaný vyplatil s odvoláním se na dolarovou doložku, ve které byl kursový poměr dolaru stanoven 1 : 34, kdežto v den výplaty důchodu činil kursový poměr jen 1 : 24. Kraj. soud civ. v Praze žalobě vyhověl. Vrchní soud vyslechl znovu svědky a žalobu zamítl. Nejv. soud obnovil rozsudek I. instance s tímto odůvodněním:

V odstavci V. kupní smlouvy stanovena byla povinnost žalovaných poskytovat prodávateli nemovitosti V. B. roční důchod 16.000 Kč po dobu jeho života, »a to na podkladě dolarové klausule 1 : 34 hodnoty dnešní koruny československé«.

Již z této doložky samé a také z provedených důkazů je zřejmé, že prodávateli B. šlo o to, aby hodnota jeho ročního důchodu byla pokud možno ustálena pro budoucnost tak, aby dostal v budoucnosti vždy nejméně to, co by hodnotou odpovídalo hodnotě smluvené částky v den smlouvy, jak byla vyjádřena tehdejší její relací k hodnotě dolaru. Tato snaha o ustálení hodnoty vychází také z toho, že měřítkem hodnoty měla původně býti cena dřeva, že však nakonec sáhuto bylo k dolaru jako vhodnějšímu měřítku hodnoty. Není o tom pochybnosti, že o této snaze prodávatelově, a tedy o jeho úmyslu v této příčině věděla také strana žalovaná.

Je sice pravda, že tu výše důchodu B. byla spjata s osudem dolaru, lépe řečeno s relací kursovou obou měnových jednotek; než právě zcela jasný a také projevený účel doložky, totiž ustálení hodnoty plnění se strany žalovaných, odporuje tomu, že by za všech okolností měla býti rozhodující jakákoli změna v relaci hodnot bez zřetele k jejímu důvodu a jmenovitě také devalvace dolaru úmyslným zásahem vládní moci, na kterou žádná strana nepomýšlela a za daných okolností ani pomýšlet nemohla. Za určitých okolností mohla míti z dolarové doložky prospěch žalovaná strana, kdyby totiž ke změně relace kursů bylo došlo na peněžním trhu přirozeným vývojem věcí, s nímž strany mohly počítati a jmenovitě, kdyby ke změně došlo změnou hodnoty tuzemské měnové jednotky, to jest jejím zvýšením. V tom smyslu nelze tedy ani říci, že by byla doložka sloužila výlučně zájmům jenom jedné strany, totiž prodávatele B. Že pak tomuto šlo o ustálení hodnoty jeho nároku, je uznati za přirozené, když přece šlo o vymezení doživotního důchodu.

Z odstavce V. kupní smlouvy je zřejmé, že předmětem smlouvy a také platidlem byla a zůstala tu částka určená v Kč a že relace dolarová byla tu jenom měřítkem k určení tehdejší hodnoty tuzemské měnové jednotky, že však jinak cizí valuta neměla býti předmětem smlouvy ani platidlem: podle toho mělo se prodávateli v budoucnosti dostati důchodu nejméně v téže hodnotě, jakou v době smlouvy představovala smluvená částka 16.000 Kč, čemuž konečně nasvědčuje také ta okolnost, že tato částka jako výše smluveného plnění měla býti podle odst. X. kupní smlouvy vyznačena v pozemkové knize.

Renta (pozdější splatnost dávek) v žalobních petitech.

Podle § 406, 2. věty c. ř. s. »při nárocích na výživné může žalovaný býti také odsouzen k dávkám, které dospějí teprve po vydání rozsudku«. Jinak může býti žalobě vyhověno jen tehdy, jde-li o plnění splatné alespoň v čas vynesení rozsudku. Judikatura vykládá slovo »výživné« velmi přísně a nepřipouští odsouzení pro dávky splatné po vynesení rozsudku ani v tak typických případech, jako jsou na př. žaloby na náhradu škody pro nepřihlášení k pensijnímu nebo starobnímu pojištění. Tomuto stanovisku dán byl zejména výraz v rozh. n. s. z 26. ledna 1935, Rv I 1912/33, Vážný 14.121. Šlo o nárok na náhradu škody pro nepřihlášení k pensijnímu pojištění a nejvyšší soud uvedl v důvodech:

V souzeném případě jde o nárok na vdovské opatření (důchod) a vychovávací příspěvek podle § 14 a) zák. čís. 89/1920 Sb. z. a n. a tyto ušlé příjmy musí žalovaná nahraditi žalujícím, avšak první soud mohl je přisouditi podle § 406 c. ř. s. jen, pokud byly splatny do dne vynesení rozsudku, to jest do dne 17. května 1932. Výjimka druhé věty § 406 c. ř. s. tu nepřichází v úvahu, ježto požitky, o které jde, nejsou výživným, nýbrž jsou jako pense vůbec, i když sloužiti mají k výživě, úplatou za konané služby, které se zaměstnanci nebo jeho pozůstalým vyplácejí po rozvázání služebního poměru. Ten, kdo k poskytování těchto požitků byl by podle zákona o pensijním pojištění povinným, nemá vyživovací povinnost (viz sb. n. s. č. 9654). Proto nebylo lze přisouditi tyto požitky pro dobu po vynesení rozsudku, jak se v § 406 c. ř. s. (v druhé větě) výjimkou stanoví jen pro výživné, a bylo tudíž zamítnouti pro tentokrát žalobu, pokud bylo v ní žádáno odsouzení žalované k placení požadovaných požitků také pro dobu po vynesení rozsudku prvního soudu (viz též sb. n. s. č. 12.663). Žádaly-li žalobkyně přisouzení požitků, o kteréž jde, bez jakéhokoliv omezení, nevadí ustanovení § 405 c. ř. s. tomu, aby jim byly tyto požitky přisouzeny, pokud již nastala jejich dospělost v čase vynesení rozsudku, neboť jde tu o méně a nikoliv o něco jiného.